

PRAKSISOVERSIGT · LANDBRUG, JAGT OG FISKERI

Praksisoversigt over konditionalitet, kontrol og sanktioner i landbrugsstøtten

GLM-normer, lovbestemte forvaltningskrav (SMR), kontrolformer og sanktionssystem

Version 2 Opdateret 26. jun. 2026 8 afgørelser · 2021-2026

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Konditionalitet (tidligere krydsoverensstemmelse) er det grundlæggende vilkårssystem i EU's fælles landbrugspolitik, der betinger udbetaling af direkte betalinger og landdistriktsstøtte af, at landbrugeren overholder en række minimumsstandarde for god landbrugs- og miljømæssig stand (GLM-normer) og lovbestemte forvaltningskrav (SMR) om miljø, folkesundhed, plantesundhed og dyrevelfærd. Systemet er reguleret i EU-forordning 2021/2116 (der afløste 1306/2013 fra 2023), implementeret nationalt i konditionalitetsbekendtgørelsen og landbrugsstøtteleven, og håndhævet af Landbrugsstyrelsen (nu Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø) med klageadgang til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Praksis fra nævnet og domstolene viser, at de centrale stridspunkter vedrører proportionaliteten af støttenedsættelser, kravene til partshøring og begrundelse, force majeure-undtagelsen samt grænserne for satellitkontrol og arealovervågning.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Konditionalitetssanktioner kræver, at Landbrugsstyrelsen konkret vurderer hver overtrædelses alvor, omfang, varighed og hyppighed, og begrundet karakterfastsættelsen i afgørelsen – manglende begrundelse kan medføre ophævelse og hjemvisning.
- 02** Ved uagtsom overtrædelse af krydsoverensstemmelseskrav må nedsættelsen som udgangspunkt ikke overstige 5 %, og ved gentagelse højst 15 % – forsætlige overtrædelser kan medføre op til 100 % nedsættelse.
- 03** Støttemodtagere med et berettiget areal på højst 10 hektar er fra 2024 fritaget for konditionalitetskontrol og -sanktioner, og bedrifter under 30 hektar er fritaget for GLM 7-sanktioner.
- 04** Force majeure og usædvanlige omstændigheder kan fritage støttemodtageren for nedsættelse, men snegleangreb og valg af etableringsmetode anses som erhvervsrisiko – derimod kan ekstraordinære nedbørsforhold udgøre force majeure, jf. Højesterets dom af 25. april 2025.
- 05** EU-reglerne kræver ikke blot udsåning af efterafgrøder, men faktisk fremspiring og etablering som blanding, for at et areal kan godkendes som miljøfokusområde.

- 06** Klagenævnet har pligt til af egen drift at vurdere, om en administrativ sanktion skal bortfalde, fordi støttemodtageren er uden skyld – manglende stillingtagen hertil kan medføre hjemvisning.
- 07** Satellitkontrol (AMS/arealovervågning) kan supplere – men ikke fuldt erstatte – kontrol på stedet, og landbrugeren skal have reel mulighed for at dokumentere opfyldelse af aktivitetskravet via georefererede billeder.
- 08** Partshøring efter forvaltningslovens § 19 er en garantiforskrift, der som udgangspunkt medfører ugyldighed ved tilsidesættelse – dog kan manglende partshøring i konkrete tilfælde anses for uvæsentlig, hvis oplysningerne ikke ville have ført til et andet resultat.
- 09** Den, der giver urigtige eller vildledende oplysninger til brug for afgørelser om landbrugsstøtte, straffes med bøde efter landbrugsstøtteleven § 23 – forsætlige overtrædelser med henblik på uberettiget udbetaling straffes med bøde eller fængsel op til 1 år og 6 måneder efter § 25.
- 10** Social konditionalitet (overholdelse af arbejds- og sociallovgivning) er indført fra 2025 som et yderligere konditionalitetskrav – overtrædelser kan medføre nedsættelse af landbrugsstøtten.

§ 1 Retsgrundlaget for konditionalitet og krydsoverensstemmelse

Konditionalitetssystemet har sit EU-retlige grundlag i [forordning \(EU\) 2021/2116 art. 83-86](#) (den "horisontale forordning" om finansiering og forvaltning af den fælles landbrugspolitik), der fra 1. januar 2023 afløste [forordning \(EU\) nr. 1306/2013 art. 91-101](#). Konditionalitetens materielle indhold – GLM-normerne og de lovbestemte forvaltningskrav – er fastlagt i [forordning \(EU\) 2021/2115, bilag III](#).

På nationalt plan implementeres systemet i den årlige [konditionalitetsbekendtgørelse](#), der for 2026 er BEK nr. 580/2026 (den gældende konditionalitetsbekendtgørelse). For ansøgningsår 2024 og tidligere gælder [bekendtgørelse om krydsoverensstemmelse](#) (det tidligere begreb for det samme system). De administrative sanktioner for arealstøtte er nærmere reguleret i [bekendtgørelse om kontrol og administrative sanktioner for visse tilskudsordninger under Den Europæiske Unions fælles landbrugspolitik](#).

Konditionalitetskravene omfatter:

- **GLM-normer** (god landbrugs- og miljømæssig stand), bl.a. GLM 1 (permanent græs), GLM 3 (stubafbrænding), GLM 4 (3-meterbræmmer langs vandløb), GLM 6 (jorddække), GLM 7 (afgrøderotation) og GLM 8 (ikke-produktive elementer)
- **Lovbestemte forvaltningskrav (SMR)** om miljø, folkesundhed, plantesundhed og dyrevelfærd – herunder regler om husdyrgødning, nitratdirektivet, habitatdirektivet, øremærkning af dyr, foderhygiejne og dyrevelfærd
- **Social konditionalitet** (fra 2025): overholdelse af arbejds- og sociallovgivning, jf. [bekendtgørelse om konditionalitet og social konditionalitet for 2026](#)

Strafferetlig håndhævelse er hjemlet i [landbrugsstøtteleven § 23](#) (urigtige eller vildledende oplysninger, bøde) og [§ 25](#) (forsætlig svindel, bøde eller fængsel op til 1 år og 6 måneder – eller fængsel efter [straffelovens § 289](#) ved grovere forhold).

En central nyskabelse er [forordning \(EU\) 2024/1468](#) og senest [forordning \(EU\) 2025/2649](#), der forenkler kontrolbyrden: bedrifter med højst **10 hektar** berettiget landbrugsareal fritages for konditionalitetskontrol og -sanktioner, og bedrifter under **30 hektar** fritages for GLM 7-sanktioner (afgrøderotation). Denne fritagelse er implementeret i [konditionalitetsbekendtgørelsen § 23, stk. 7 og 8](#).

LOV

Konditionalitetsbekendtgørelsen § 23, stk. 1

Landbrugsstøtteleven § 23, stk. 1

Landbrugsstøtteleven § 25

§ 2 Sanktionssystemet: nedsættelse, gentagelse og proportionalitet

Konditionalitetssanktionerne bygger på en gradueret model, der tager udgangspunkt i fire kriterier: **alvor**, **omfang**, **varighed** og **hyppighed** af den konstaterede manglende overholdelse, samt om den er **tilsigtet**.

[Konditionalitetsbekendtgørelsen § 23, stk. 4](#) fastsætter, at nedsættelsen beregnes på grundlag af de tilskud, der er ydet eller skal ydes i det kalenderår, hvor den manglende overholdelse fandt sted. For den ældre ordning (krydsoverensstemmelse) fandt [forordning \(EU\) nr. 1306/2013, art. 99](#) tilsvarende anvendelse.

Overtrædelsestype	Maksimal nedsættelse (uagtsom)	Maksimal nedsættelse (forsætlig)	Gentagelseeffekt
Uagtsom, første gang	Typisk 1-3 %	–	–
Uagtsom, ikke-alvorlig	Op til 5 %	–	Op til 15 % ved gentagelse
Forsætlig	–	Mindst 15 %, op til 100 %	Udelukkelse i op til 3 år

Det tidlige varslingsystem (artikel 99, stk. 2, i 1306/2013) giver mulighed for, at en manglende overholdelse af **mindre** alvorlig, omfattende og varig karakter i første omgang blot medfører en advarsel med pligt til at træffe afhjælpende foranstaltninger – uden nedsættelse. Hvis en efterfølgende kontrol viser, at afhjælpning ikke er sket, iværksættes nedsættelsen med tilbagevirkende kraft.

Under det nye system i [forordning \(EU\) 2021/2116, art. 85](#) gælder, at **ingen sanktion** anvendes, hvis den manglende overholdelse ikke har nogen eller kun har **ubetydelige konsekvenser** for opfyldelsen af målsætningen for den pågældende standard. I stedet oprettes en oplysningsmekanisme, og støttemodtageren kan henvises til bedriftsrådgivning.

For **arealbaserede ordninger** (grundbetaling, bio-ordninger mv.) opererer sanktionssystemet med en sanktionstrappe baseret på overtrædelsesprocenten (forholdet mellem overtrådt og ansøgt areal):

- Op til 5 % og højst 2 ha: ingen sanktion
- Over 5 % eller over 2 ha, men højst 20 %: sanktion på $0,5 \times$ overtrådt areal ($1,0 \times$ ved gentagelse)
- Over 20 %: sanktion på $1,0 \times$ overtrådt areal ($1,2 \times$ ved gentagelse)

Denne trappe fremgår af [vejledning om kontrol og administrative sanktioner 2023](#).

I sag [18/02216](#) ophævede Miljø- og Fødevareklagenævnet Landbrugsstyrelsens afgørelse om en samlet 4 %-nedsættelse for 2017, fordi styrelsens begrundelse for karakterfastsættelsen (alvor/omfang/varighed) på de enkelte KO-krav var utilstrækkelig. Nævnet fastslog, at begrundelseskravet i [forvaltningslovens § 24](#) indebærer, at styrelsens afgørelse klart skal redegøre for, hvorfor de enkelte kriterier har fået de konkrete karakterer – en blot henvisning til lovteksten er ikke tilstrækkeligt.

LOV

[Forvaltningsloven § 24](#)[Konditionalitetsbekendtgørelsen § 23, stk. 4](#)

PRAKSIS

Miljø- og Fødevareklagenævnet · Landbrugsstøtte – Nedsættelse – Krydsoverensstemmelse – Begrundelsesmangler – Ophævelse og hjemvisning

15.03.2021

Kontrolformer: administrativ kontrol, fysisk besøg og satellitkontrol (AMS)

Landbrugsstyrelsen (fra 2026: Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø) fører kontrol med overholdelsen af konditionalitetskravene i hele kalenderåret, jf. [konditionalitetsbekendtgørelsen § 22](#). Kontrollen kan antage tre former:

- **Administrativ kontrol** af alle støtteansøgninger (fællesskemaer), herunder krydscheck mod registre (CHR, gødningsregnskaber mv.)
- **Kontrol på stedet** (fysisk besøg) på en stikprøve af mindst 1 % af støttemodtagerne, udvalgt ved risikoanalyse med en tilfældig komponent
- **Arealovervågning/fjernanalyse (AMS)**: satellit- og radarbaseret kontrol, der via Copernicus-data løbende overvåger aktivitet og vegetationsudvikling på anmeldte marker

[Forordning \(EU\) 2021/2116, art. 70](#) fastsætter rammerne for arealovervågningssystemet, der i stigende grad erstatter fysisk kontrol. Medlemsstaterne kan vælge **ikke** at foretage kontrol på stedet, hvis støtteberettigelsesbetingelserne overvåges inden for rammerne af arealovervågningssystemet.

I sag [22/07759](#) ændrede Miljø- og Fødevareklagenævnet Landbrugsstyrelsens afgørelse om nedsættelse af grundbetaling og grøn støtte for 2021. Styrelsens satellitbaserede kontrol havde givet mark nr. 23-0 en score på 0,81, der indikerede høj sandsynlighed for manglende aktivitet. Landmanden besvarede ikke høringsbrevet med georefererede billeder som anvist. Nævnet fandt imidlertid efter en samlet vurdering, at marken var støtteberettiget, og ændrede afgørelsen. Sagen illustrerer, at satellitkontrol er et **indikativt** redskab, og at landbrugeren skal have reel mulighed for at dokumentere forholdene – men også, at manglende besvarelse af høringsbrevet kan have processuel betydning.

I sag [18/01273](#) ophævede nævnet en nedsættelse af arealstøtten for 2015, hvor styrelsen havde klassificeret arealer som vandlidende og dermed ikke-støtteberettigede på baggrund af ortofoto fra 2014 – uden tilstrækkeligt at inddrage klagerens dokumentation for, at arealerne ikke stod under vand i den relevante periode (1. juni-15. september 2015). Nævnet hjemviste sagen med krav om en ny vurdering baseret på relevante tidsmæssige data.

For konditionalitetskontrollen specifikt gælder, at [forordning \(EU\) 2021/2116, art. 83, stk. 6](#) kræver en stikprøve til kontrol på stedet på mindst 1 % af de relevante støttemodtagere, udvalgt ved risikoanalyse med en tilfældig komponent.

LOV

PRAKSIS	Miljø- og Fødevareklagenævnet · Afgørelse om nedsættelse af grundbetaling og grøn støtte ændret: Mark anses som støtteberettiget	12.10.2022
	Miljø- og Fødevareklagenævnet · Ophævelse og hjemvisning af afgørelse om nedsættelse af direkte arealstøtte	10.03.2021

§ 4 Force majeure og fritagelse for sanktioner

Force majeure og usædvanlige omstændigheder kan fritage støttemodtageren for nedsættelse af landbrugsstøtten. [Konditionalitetsbekendtgørelsen § 23, stk. 6](#) fastsætter, at nedsættelse eller udelukkelse ikke sker, hvis den manglende overholdelse skyldes (1) force majeure, (2) usædvanlige omstændigheder eller (3) påbud fra en offentlig myndighed.

For arealbaserede ordninger gælder tilsvarende, at [forordning \(EU\) 2021/2116, art. 59](#) foreskriver, at sanktioner ikke pålægges, når den manglende overholdelse skyldes force majeure eller ekstraordinære omstændigheder – eller når støttemodtageren kan godtgøre, at han eller hun **ikke er skyld** i den manglende opfyldelse.

Den vigtigste dom på området er Højesterets dom af 25. april 2025 i sag [BS-28678/2023-HJR](#). Sagen angik en landmand, der i 2017 havde tilsæt tre marker med en blanding af honningurt og olieræddike som efterafgrøder (MFO). Sommeren 2017 var usædvanlig våd med 42 % mere nedbør end normalt, og efterafgrøderne fremspirede ikke tilstrækkeligt. Landbrugsstyrelsen nedsatte den grønne støtte og pålagde en administrativ sanktion på 20 %.

Højesteret fastslog to vigtige principper:

EU-reglerne måtte forstås på den måde, at udsåning af efterafgrøder ikke er tilstrækkeligt til, at et areal kan godkendes som miljøfokusområde.

Dvs. der kræves **faktisk fremspiring og etablering** som en blanding – ikke blot udsåning. Dette udledes af artikel 46, stk. 2, litra i, i forordning 1307/2013 og artikel 45, stk. 9, i delegeret forordning 639/2014.

Samtidig kritiserede Højesteret, at Miljø- og Fødevareklagenævnet **ikke af egen drift** havde taget stilling til, om de ekstraordinære nedbørsforhold i sommeren 2017 udgjorde force majeure – særligt fordi styrelsen i **samme** afgørelse havde anerkendt force majeure for aktivitetskravet med henvisning til "ekstraordinære og uforudsigelige begivenheder i form af usædvanlig meget nedbør". Højesteret hjemviste sagen til fornyet behandling.

Højesteret fastslog desuden, at nævnet burde have vurderet, om landmanden var **uden skyld** i den manglende opfyldelse – herunder om snegleangreb, etableringsmetode og nedbørsforhold tilsammen kunne begrunde bortfald af den administrative sanktion efter [forordning \(EU\) nr. 1306/2013, art. 77, stk. 2, litra d](#).

Det er dog fast praksis, at valg af etableringsmetode og snegleangreb anses som en del af landmandens **erhvervsrisiko** og som udgangspunkt ikke opfylder de strenge krav til force majeure.

LOV

[Konditionalitetsbekendtgørelsen § 23, stk. 6](#)

PRAKSIS	Højesteret · Betingelse om fremspiring af efterafgrøder for landbrugsstøtte og vurdering af force majeure ved ekstreme nedbørsforhold	25.04.2025
---------	--	------------

§ 5 Partshøring og begrundelse i støtteafgørelser

Forvaltningsretlige krav til partshøring og begrundelse spiller en afgørende rolle i klagesager om landbrugsstøtte. [Forvaltningslovens § 19, stk. 1](#) kræver, at en myndighed partshører, inden den træffer afgørelse på grundlag af oplysninger, som parten ikke kan antages at være bekendt med, og som er til ugunst for den pågældende og af væsentlig betydning for sagens afgørelse. [Forvaltningslovens § 24](#) stiller krav om, at afgørelsen ledsages af en begrundelse med angivelse af de hovedhensyn, der har været bestemmende.

I Miljø- og Fødevareklagenævnets praksis er partshøring og begrundelse hyppige ophævelsesgrunde:

I sag [18/02216](#) (krydsoverensstemmelse 2017) ophævede nævnet en 4 %-nedsættelse, fordi Landbrugsstyrelsen ikke tilstrækkeligt havde begrundet sin vurdering af de enkelte KO-kravs alvor, omfang og varighed. Styrelsens tildeling af karakterer (fx alvor: 3, omfang: 1, varighed: 3) var ikke ledsaget af en forklaring af, hvorfor netop disse niveauer var valgt.

I sag [24/05554](#) ophævede nævnet et afslag på slutudbetaling af tilskud til vandløbsrestaurering, fordi Landbrugs- og Fiskeristyrelsen havde baseret sin afgørelse på Miljøstyrelsens negative indstilling – som klageren aldrig var blevet partshørt om. Nævnet udtalte:

Nævnet har vurderet, at klager ikke har været tilstrækkeligt bekendt med sagens grundlag, før Landbrugs- og Fiskeristyrelsen traf afgørelse den 18. december 2023... Nævnet henviser til, at indstillingen indeholder udtalelser med konkret subsumption i forhold til den aktuelle sags faktum, som ligger til grund for Landbrugs- og Fiskeristyrelsens afgørelse.

Nævnet fastslog, at partshøringspligten også omfatter **andre myndigheders udtalelser med konkret subsumption** i forhold til den aktuelle sags faktum – og at fejlen var konkret væsentlig, da der var reel risiko for afgørelsens rigtighed.

Dog viser praksis også, at manglende partshøring kan anses for **konkret uvæsentlig**. Afgørende er, om klageren reelt ville have kunnet fremkomme med oplysninger, der kunne have ført til et andet resultat. I miljøretlige sager er dette princip veletableret – og det må antages at finde tilsvarende anvendelse i landbrugsstøttesager.

LOV	Forvaltningsloven § 19, stk. 1	Forvaltningsloven § 24	
PRAKSIS	Miljø- og Fødevareklagenævnet · Manglende partshøring fører til ophævelse af afslag på slutudbetaling til vandløbsrestaurering		17.09.2025
	Miljø- og Fødevareklagenævnet · Landbrugsstøtte – Nedsættelse – Krydsoverensstemmelse – Begrundelsesmangler – Ophævelse og hjemvisning		15.03.2021

§ 6 Klageadgang, klagefrist og nævnets kompetence

Landbrugsstyrelsens afgørelser om støttenedsættelse, bortfald af tilsagn og tilbagebetalingskrav kan påklages til **Miljø- og Fødevareklagenævnet** inden for en klagefrist på typisk **4 uger**. Nævnet er oprettet ved [lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet](#), og dets afgørelser er endelige og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. [lovens § 17](#).

Nævnet kan begrænse sin prøvelse af en sag, jf. [lovens § 11, stk. 1](#), og behandler typisk kun de påklagede dele af afgørelsen. Dog kan nævnet af egen drift inddrage spørgsmål om garantiforskrifter (partshøring, begrundelse) og grundlæggende materielle fejl.

Nævnet har kun kompetence til at behandle klager over **administrative afgørelser** i forvaltningsretlig forstand. I sag [24/01309](#) afviste nævnet at realitetsbehandle en klage over et **varslet** administrativt bødeforlæg fra Fødevarestyrelsen, idet nævnet fastslog:

- Et varslet administrativt bødeforlæg er ikke en afgørelse i forvaltningsretlig forstand
- Et bødeforlæg er et tilbud om at afslutte en sag om en lovovertrædelse uden inddragelse af politi og domstole
- Et varsel om en forvaltningsakt er heller ikke en forvaltningsakt

Tilsvarende afviste nævnet i sag [26/02569](#) en klage over styrelsens generelle **sagsbehandlingspraksis** ved dyrevelfærdskontrol, da dette ikke vedrørte en konkret afgørelse men derimod intern sagsbehandling, der ikke fastsætter retsstillingen i et konkret tilfælde.

Nævnets afgørelser kan indbringes for domstolene – enten som et civilt søgsmål mod nævnet (med sædvanlig 6-måneders frist for visse love, jf. bl.a. [miljøbeskyttelseslovens § 101](#)) eller undtagelsesvist som en prøvelse af nævnets afgørelses lovlighed og gyldighed, som Højesteret behandlede i dommen af 25. april 2025.

LOV

[Lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet § 11, stk. 1](#)

[Lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet § 17, stk. 1](#)

PRAKSIS

Miljø- og Fødevareklagenævnet · Miljø- og Fødevareklagenævnet afviser klage over sagsbehandlingspraksis ved dyrevelfærdskontrol

06.03.2026

Miljø- og Fødevareklagenævnet · Afvisning af klage over varslet bødeforlæg vedrørende rengøring af udstyr

06.02.2024

§ 7 GLM-normer og lovbestemte forvaltningskrav i praksis

Konditionalitetskravene dækker et bredt felt af forpligtelser. [Vejledning om krydsoverensstemmelse](#) opdeler dem i tre hovedområder:

Område 1 – Miljø, klimaforandring og GLM:

- Opbevaring og udbringning af husdyrgødning (KO-krav 1.7-1.15)
- Dyrkningsfrie 2-meterbræmmer langs vandløb (KO-krav 1.16)
- Gødningsregnskab og harmoniregler (KO-krav 1.17-1.22)
- Bevarelse af naturtyper og Natura 2000-områder (KO-krav 1.23-1.26)
- GLM-landskabslementer: fortidsminder, søer og vandhuller (KO-krav 1.36)

Område 2 – Folkesundhed, dyresundhed og plantesundhed:

- Øremærkning og registrering af dyr
- Håndtering af veterinære lægemidler og foderhygiejne
- Sporbarhed og brug af pesticider

Område 3 – Dyrevelfærd:

- Staldindretning, plads og strøelse
- Tilstrækkeligt foder og vand
- Behandling af syge dyr

I sag [18/02216](#) var overtrædelserne fordelt på flere KO-krav, herunder opbevaring af farlige stoffer (KO-krav 2.15, delkrav 1 – tre åbne sække med kartoffelmel, zink og Stalosan op ad hinanden, karakter 7) og opbevaring af foderlægemidler (KO-krav 2.15, delkrav 2 – dyrlægeordineret zink ikke opbevaret isoleret fra foder). Sagen illustrerer, at karaktersystemet opererer med enkeltvurderinger af alvor, omfang og varighed for hvert delkrav, og at den samlede nedsættelse beregnes ud fra det mest alvorlige overtrædelsesforhold.

I sag [25/09355](#) stadfæstede nævnet et påbud om overflytning af halte køer til sygeboks. Sagen er relevant for konditionaliteten, da dyrevelfærdsovertrædelser (herunder manglende behandling af syge dyr) kan udløse SMR-sanktioner under konditionalitetsordningen. Nævnet understregede, at det altid er forholdene på det **konkrete kontroltidspunkt**, der afgør sanktionen – tidligere vurderinger fra besætningsdyrlægen ændrer ikke herpå.

Fra 2023 betegnes kravene som **GLM 1-9** og **SMR** (bilag 1 og 2 til konditionalitetsbekendtgørelsen), jf. [vejledning om grundbetaling og tilskudsberettigede arealer 2023](#).

LOV [Konditionalitetsbekendtgørelsen § 3](#)

PRAKSIS **Miljø- og Fødevareklagenævnet** · Stadfæstelse af påbud om overflytning og behandling af køer med halthed og trykskader 13.11.2025

Miljø- og Fødevareklagenævnet · Landbrugsstøtte – Nedsættelse – Krydsoverensstemmelse – Begrundelsesmangler – Ophævelse og hjemvisning 15.03.2021

§ 8 Social konditionalitet, forenkling og nyere udviklinger

Fra ansøgningsåret 2025 er konditionalitetssystemet udvidet med **social konditionalitet**, der betinger landbrugsstøtten af overholdelse af arbejds- og sociallovgivning. [Bekendtgørelse om konditionalitet og social konditionalitet for 2026](#) implementerer dette krav, og BEK nr. 273/2025 regulerer domstolenes udlevering af eksigible afgørelser vedrørende arbejds- og socialretlige overtrædelser til Landbrugsstyrelsen. Social konditionalitet kan medføre nedsættelse af støtten ved overtrædelse af fx regler om arbejdstid, arbejdsmiljø eller social sikring.

Parallelt er EU-lovgivningen løbende forenklet. [Forordning \(EU\) 2024/1468](#) ("forenklingsforordningen" af 14. maj 2024) indførte:

- Fritagelse fra konditionalitetskontrol for bedrifter med højst **10 hektar** berettiget landbrugsareal
- Fleksibilitet i GLM 6, 7 og 8
- Fjernelse af forpligtelsen til at afsætte en andel af agerjord til ikkeproduktive arealer (GLM 8) – bevaring af eksisterende landskabstræk fastholdes

[Forordning \(EU\) 2025/2649](#) (vedtaget 19. december 2025) udvidede forenklingen yderligere:

- Fritagelse fra GLM 7-sanktioner (afgrøderotation) for bedrifter under **30 hektar**
- Undtagelse af modtagere af støtte til ordninger for bæredygtig indkomst (artikel 28 i 2021/2115) fra konditionalitetssystemet

- Styrket arealovervågningssystem med teknologisk understøttet kontrol

Disse EU-retlige forenklinger afspejles i den danske konditionalitetsbekendtgørelse.

[Konditionalitetsbekendtgørelsen § 23, stk. 7](#) implementerer 10-hektar-fritagelsen, og [§ 23, stk. 8](#) implementerer 30-hektar-fritagelsen for GLM 7.

For ældre sager (ansøgningsår 2022 og tidligere) gælder det tidligere krydsoverensstemmelsessystem med hjemmel i [forordning \(EU\) nr. 1306/2013](#) og de tilhørende delegerede forordninger 640/2014 og 809/2014. Praksis fra denne periode – herunder Højesteretsdommen fra 2025 – forbliver relevant som fortolkningsbidrag, idet de grundlæggende principper om proportionalitet, force majeure og skyldvurdering videreføres i det nye system.

LOV

[Konditionalitetsbekendtgørelsen § 23, stk. 7, 8](#)

§ 9 Sammenfatning og centrale takeaways

Praksis fra Miljø- og Fødevareklagenævnet og Højesteret tegner et klart billede af konditionalitetssystemets retlige rammer:

- **Begrundelse er afgørende:** Landbrugsstyrelsen skal konkret og individuelt begrunde sin vurdering af alvor, omfang og varighed for hver enkelt overtrædelse. En blot henvisning til lovteksten eller generelle formuleringer er utilstrækkeligt. Mangelfuld begrundelse er en hyppig ophævelsesgrund i nævnets praksis.
- **Partshøring er en garantiforskrift:** Andre myndigheders indstillinger og faglige vurderinger, der lægges til grund for en afgørelse, skal forelægges for støttemodtageren inden afgørelsen. Tilsidesættelse af partshøringspligten skaber som udgangspunkt en formodning for ugyldighed.
- **Force majeure kræver ekstraordinære forhold:** Snegleangreb og normale driftsrisici opfylder ikke kravet – men ekstraordinære nedbørsforhold kan. Myndigheden har pligt til at vurdere force majeure af egen drift, navnlig når tilsvarende force majeure allerede er anerkendt for samme landmand i andre dele af samme afgørelse.
- **Krav om fremspiring:** EU-reglerne forudsætter, at efterafgrøder er fremspiret og veletablerede – ikke blot udsået. Blot udsåning giver ikke ret til MFO-godkendelse.
- **Satellitkontrol er indikativ:** Arealovervågning via satellit er et kraftfuldt redskab, men erstatter ikke behovet for en konkret vurdering af det faktiske areal. Landbrugeren skal have reel mulighed for at dokumentere opfyldelse af betingelserne.
- **Proportionalitet:** Sanktioner skal stå i rimeligt forhold til overtrædelsens karakter. Mindre overtrædelser med ubetydelige konsekvenser medfører under det nye system ingen sanktion, men blot oplysning og evt. bedriftsrådgivning.
- **Forenkling for mindre bedrifter:** Bedrifter under 10 hektar er fra 2024 helt fritaget for konditionalitetskontrol og -sanktioner, og bedrifter under 30 hektar er fritaget for GLM 7-sanktioner. Denne forenkling reducerer den administrative byrde for ca. 65 % af støttemodtagerne.

Afgrænsning: For den materielle støtteberettigelse til direkte betalinger, se [landbrugsstøtte – direkte betalinger](#). For ELFUL-tilsagn, se [landbrugsstøtte – landdistrikt](#). For husdyrgødning og ammoniak, se [husdyrgodkendelse](#). For strafferetlige miljøovertrædelser, se [miljøsager – strafferet](#).

PRAKSIS	Højesteret · Betingelse om fremspiring af efterafgrøder for landbrugsstøtte og vurdering af force majeure ved ekstreme nedbørsforhold	25.04.2025
	Miljø- og Fødevareklagenævnet · Manglende partshøring fører til ophævelse af afslag på slutudbetaling til vandløbsrestaurering	17.09.2025
	Miljø- og Fødevareklagenævnet · Afgørelse om nedsættelse af grundbetaling og grøn støtte ændret: Mark anses som støtteberettiget	12.10.2022
	Miljø- og Fødevareklagenævnet · Landbrugsstøtte – Nedsættelse – Krydsoverensstemmelse – Begrundelsesmangler – Ophævelse og hjemvisning	15.03.2021
	Miljø- og Fødevareklagenævnet · Ophævelse og hjemvisning af afgørelse om nedsættelse af direkte arealstøtte	10.03.2021

REFERENCE Lovgrundlag

6 paragraffer

Forvaltningsloven § 19	stk. 1	Forvaltningsloven § 24	
Konditionalitetsbekendtgørelsen § 23	stk. 1	Landbrugsstøtteloven § 23	stk. 1
Landbrugsstøtteloven § 25		Lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet § 11	stk. 1

MATERIALE Citerede afgørelser

8 afgørelser

HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS			1
25.04.2025	Betingelse om fremspiring af efterafgrøder for landbrugsstøtte og vurdering af force majeure ved ekstreme nedbørsforhold		28678-2023
MILJØ- OG FØDEVAREKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS			7
06.03.2026	Miljø- og Fødevareklagenævnet afviser klage over sagsbehandlingspraksis ved dyrevelfærdskontrol		26/02569
13.11.2025	Stadfæstelse af påbud om overflytning og behandling af køer med halthed og trykskader		25/09355
17.09.2025	Manglende partshøring fører til ophævelse af afslag på slutudbetaling til vandløbsrestaurering		24/05554
06.02.2024	Afvisning af klage over varslet bødeforlæg vedrørende rengøring af udstyr		24/01309
12.10.2022	Afgørelse om nedsættelse af grundbetaling og grøn støtte ændret: Mark anses som støtteberettiget		22/07759
15.03.2021	Landbrugsstøtte – Nedsættelse – Krydsoverensstemmelse – Begrundelsesmangler – Ophævelse og hjemvisning		18/02216
10.03.2021	Ophævelse og hjemvisning af afgørelse om nedsættelse af direkte arealstøtte		18/01273